דגל מחנה אפרים — פנחס

פנחס בן אלעזר השיב את חמתי מעל בני ישראל וכו' לבאר זה נקדים לבאר הפסוק בונה ירושלי' ה' נדחי ישרא' יכנס היינו הנשמו' אשר נפלו ונדחו מאת הקב"ה בעונותיהם ר"ל וזהו נדחי היינו נד חי שהוא נד מן חי החיים היינו הקב"ה הוא חי החיים והם נדחו ממנו ר"ל בעונותיהם כי הם נעשו מתים והקב"ה חי הוא לכן הצדיקים הדבקים בה' נקראים חיים כמו בן איש חי כדברי רז"ל שהם מדבקים עצמם להקב"ה לשורשם שהוא חי לכל החיים ולכן אפי' במותם נקראים חיים וזהו גדולים צדיקי' במיתתם יותר מבחייהם פי' כי בחייהם הם מצומצמים בגופם לאפוקי לאחר מותם הם באים לבחי' גדלות ולכן יש צדיקים שזוכים לזה בחייהם כמו עולמך תראה בחייך כי הם מזככים גופם וכל מעשיהם הגשמיים לחי החיים ב"ה וזוכין לבחי' הגדלות בחייהם והוא עולמך לשון העלם מה שנעלם ומופלא ומכוסה תראה בחייך לכן דרשו רז"ל שעתידים צדיקים להחיות מתים וכל מעשי ה' יהיה בידם כי הצדיקי מחיים מתי' תמי' דהיינו הנשמו' שנפלו הנקראים מתים הם מחיים אותם והם פוקדים ג"כ עקרות פי' כי עקר לשון עקירה היינו דברים שנפלו ונעקרו משורשם והם פוקדים אותם היינו שמחברים ומייחדים אותם לשורשם כמו דם מפקד פקיד פי' מחובר וכנוס במקום אחד ועי"ז זוכין לבנים כמו וה' פקד את שרה לשון חיבור כי הקב"ה בורא נשמות בכל יום חדשים לבקרים ובהתחברם העקרי' אל הקב"ה ג"כ בוראים נשמות חיים וכמו ויזכור ה' את רחל וזכירה בא מן המוח כי יש מוח הזכרון והוא מחיה את האדם ולכן הצדיקים נקראים גדולים ומהו גדולה לשון התפשטות החיות וכמו והתגדלתי והתקדשתי כמו כן הצדיקי' מתגדלי' ומהו גדולתם שמוסיפין קדושה היינו שבאין להם תמיד בכל עת מוחין חדשים בחכמה ובבינה ודעת הנקרא קדושה כי חכמה מוח הכולל נקרא קודש כמו שמן משחת קודש וזהו י"ל ואמלא אותו רוח אלקים בחכמה ובתבונה ובדעת לעשות בכל מלאכה פי' אפי' בעולם העשיה ששם המלאכות הגשמיים הכל נעשו בחכמה ובתבונה ובדעת לכן הצדיק נקרא בשם חותם כי יש בו חותם המלך חותם אמת וזהו תתהפך כחומר חותם ויתיצבו כמו לבוש פי' הצדיק נקרא תמיד חותם הקב"ה שאינו משנה לעולם דיוקנו שהוא בצלם אלקים והנה דרך החותם כשחותמין אותו על השעוה אזי נתהפכים האותיות הבולטים בתוך השוקעים והאותיות השוקעים הם לבושים אל אותיות הבולטים ומלבישים אותם והם נוקבין אל הבולטים ומגבילים אותם ולכן כל העולם לא נברא אלא לצוות לזה שהוא צדיק היינו לצוות ולחבר ולייחד את זה שהוא צדיק כי כשהעולם מחוברים אל הצדיק נעשה יחוד וזה תתהפך כחומר חותם היינו כדרך החותם שנתהפכו האותיות כשחותמין אותו על החומר ונעשו האותיות השוקעים בו לבוש אל הבולטים ומגבילים אותם כן הוא ג"כ מי שהוא דבוק לצדיק הנקרא חותם ויתיצבו כמו לבוש שהצדיק נעשה לבוש לאותן הדבקים בו ומגביל אותם שלא לצאת חוץ מהסייג וגדר ה' והוא מעלה גדולה כשהעולם הם מחוברים אל הצדיק וזה י"ל הרמז בגמרא חומר בקודש מבתרומה שמטבילין כלים בתוך כלים לתרומה אבל לא לקודש ע"כ כי ידוע ישראל נקראים כלים כמו וככלה תעד' כליה היינו נשמו' של ישראל והקב"ה נקרא מקוה וזהו מקוה ישראל ה' מה המקוה מטהר את הטמאים וכו' נמצא הצדיק שמדבק עצמו תמיד לקוב"ה אזי בזה הוא מטהר נפשו וכשהעולם מדובקים בצדיק אזי הם גם כן מתטהרים וזהו שאמרתי מקוה ישראל ה' היינו אלו שלשה הם בחי' א' מקוה הוא מטהר: ישראל היינו הצדיק והראש שהוא בחי' ישראל ג"כ מטהר: ה' הוא בוודאי מטהר והנה ידוע ישראל נקראים קודש כמו קודש ישראל לה' וכו' וזה י"ל המשך פי' המשנה חומר בקודש חומר הוא לשון חיבור כמו היה דורש כמין חומר פי' צרור ע"ש והיינו שיש מעלה בקודש היינו בישראל כשהם מחוברים ונאגדים ומצוררים זה בזה מבתרומה היינו שמרימין זה את זה והאיך הוא ומפרש יותר שמטבילין כלים בתוך כלים שהצדיקים שבהם נעשו כלי טהרה לטהר בתוכם המקורבים להם ונעשו להם בחי' מקוה טהרה ע"י אלוהות שבתוכם הנקרא מקוה ישראל ה': לתרומה היינו מי שעושה עצמו לבוש וכלי אל הצדיק שירים אותו אזי מתטהר כנ"ל אבל לא לקודש היינו מי שאומר שהוא בעצמו קודש והם המתפלגים ומתחלקים מן הצדיקים כמו עדת קרח שאמרו כי כל העד' כולם קדושי' ומדוע תתנשאו וכו' לכן לא היו יכולים משה ואהרן להרימם ולטהרם וירדו חיים שאולה ונאבדו הם וכל אשר להם ורכושם והמדבקין עצמם לצדיקים ונעשו להם מלבוש הם נקראים חומת כי נהפך אותיות הצדיק בתוכם מחותם אל חומת ישראל וזהו י"ל הטיבה ברצונך את ציון כי ציון נקרא הצדיק כי הוא אות וסימן וחותם העליון של האדם העליון ותבנה חומת ירושלים ע"י רצון הקב"ה כשהוא מטיב לצדיקים אזי העולם מתקרבים אליהם ונבנה חומת ירושלים כנ"ל וזה י"ל שמרומז בפסוק פנחס בן אלעזר ע"י צדקותיו שקידש כל רמ"ח אבריו ונעשו קדושים וטהורים ונעשה בחי' צדיק הנקרא חותם השיב את חמתי ונעשה מן חמת להם לחמת ברזל ולהגין להם מכל נזק ופגע ומכל רע ולהשבית כל המסטינים והמקטרגים מעל ישראל אמן:

לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום היינו כי ידוע ע"י מסירת נפשו שמסר עצמו לקידוש השם בזה נתקדשו בפעם א' כל רמ"ח אבריו ושס"ה גידיו והוא שאמר לו הש"י בשכרו הנני נותן לו את ברייתי שלו' היינו בשלימו' כי ברית מספר "תריב וחסר א' מן תרי"ג והוא שאמ' לו הש"י שיתן לו הברי' בשלום היינו בשלימות בלי שום מחסור ויעשה מרכבה לכל התרי"ג מצות והבן:

צרור את המדינים והכיתם אותם כי צוררים הם לכם בנכליהם אשר נכלו לכם על דבר פעור ועל דבר כזבי וכו': י"ל בזה בדרך רמז כי ידוע המתקת הדינים הוא בשורשם פי' כי כל בחי' דין הוא מחמת ירידת הדבר ובהעלותו לשורשו נמתק הדבר בשורשו ד"מ כשבא לו התפארת וע"י הבנה כי הוא שורש מדת התפארת נמתק ונתייחד ונעשה יחוד וכן בתי' חסד וכל ספרי היראים מכנים כבוד בשם כבוד המדומה כי הוא שקר וכבוד האמת הוא תפארת ישראל ע"ד אין כבוד אלא תורה והבן ובחי' חסד כשיורד יש בו בחי' שקר וזהו ירידתו ובהעלות אותו ליחוד האמת הוא חסד וכן הוא עד"ז בכל הדברים ודרך כלל בחי' התפארת הוא בחי' שקר ומזה תבין בחי' יעקב שהוא בחי' אמת לא ראה טיפת קרי מימיו והבן כי יש בו דרך עמוק וזה י"ל הרמז בפסו' צרור את המדינים היינו לצרור ולקשר הדינים בשורשם והכיתם אותם כי ידוע בכל בחי' דין וחסד נקרא הכאה ע"ד היחוד והבן וזהו והכיתם אותם היינו ע"י המתקה נכלל החסד בהם כי צוררים הם לכם בנכליהם וכו' על דבר פעור הוא לשון התגלות על דבר כזבי הוא לשון שקר ר"ל כי הוא דרך כלל שורש לכל הדינים חלילה וחס ופי' בנכליהם לשון כלי פי' שבאו בכלים של פעור ושל כזב לכן צריך להסיר מהם לבושיהם להתקרב לשורשם והבן או בנכליהם פי' לשון מחשבה כמו ויתנכלו אותו וכו' והוא ע"ד שאמר אא"ז זללה"ה ע"פ וירא פנחס ויקח רומח בידו שהבין זה מן מחשבותיו הטהורים וזהו כלל גדול לעובד ה' בקדושה והבן לכן לקח רומח ויהיה פי' המשך הפסוק צרור את המדינים לקרב אותם לשורשם ומנין אתה יודע זה ובא הכתוב לפרש כי צוררים פי' בעת שתראה כי צוררים הם בנכליהם היינו במחשבה אזי תבין כי מחשבת פיגול הוא והבא להורגך וכו' ונעשה בחי' האמת ככוונת הקטורת והבן זה מאוד:

עוד ירמוז ע"ד אשרי איש שישמע למצותיך ותורתך ודברך ישים על לבו: פי' כי הלב הוא מתאוה לתאוות הגשמיים והוא שאמר שיהיה התורה חביבה עליו אף שהלב מתאוה לדברים חיצונים ישבר תאוותו מחמת שהתורה צוה כך והתורה חביבה עליו יותר וזהו תורתך ישים על לבו היינו מושל על לבו כי התורה במדריגת למעלה מלבו והוא ג"כ מאמר חז"ל בשעה שהתורה חביבה עליה' פזר ואם לאו כנס וזה י"ל שמרומז בפסוק צרור את המדינים לשון דינים ומשפטי' היינו התורה תצרור ותקשור אותה בלבך ולא תאמר: והכיתם אותם ע"ד הכאה הוא כשאינו מגלה המוחין שלו אזי הוא חוזר ומכה תמיד במוחין וזהו שלא תגלה המוחין לפעמי' רק יהיה צרור וחתום בלבך כי צוררי' הם לכם היינו אף שנראה שהם צרורי' וקשורים לכם הוא בנכליה' ע"י מחשבותם אשר נכלו לכם על דבר פעור היינו התגלות כנ"ל כדי להתגדל ועל דבר כזבי הוא לשון כזבים ושקרים כנ"ל רק אם תראה שהתורה חביבה עליה' באמת אז פזר והבן:

תולע משפחת התולעי: הנה בכאן יש שינוי מבכל המשפחות שבכולם כתיב בלמד לראובן לשמעון וכאן בלא למד הלא דבר הוא כי לית מלה או אות באורייתא וכו': עוד יש בכאן שינוי בתורה כי תלע כתיב חסר וא"ו ותולעי כתיב מלא בוא"ו ובוודאי יש דברי' בגו: וי"ל בזה בדרך רמז ע"ד שכתוב במ"א על מה שאומרי' נותן התורה לשון הווה והלא התורה כבר ניתנה בסיני ומהראוי לומר נתן התורה לשון עבר ותירץ המ"א משום דבכל יום ובכל עת הקב"ה ממציא חידושי' בתורה ולכך אומרי' נותן לשון הווה שהוא דבר ההוה תמיד ע"כ ע"ש וזה י"ל שהרמז כאן כי תלע בלא וא"ו גימ' נתן ובוא"ו גימ' נותן והוא שרומז תלע אף שכבר נתן התורה עכ"ז משפחת התולעי היינו שנתרבה ונפרה תמיד חידושי התורה ולכך נעשה תולע בוא"ו שהוא נותן לשון הווה והבן:

יפקוד ה' אלהי הרוחות לכל בשר איש על העדה אשר יצא לפניהם ואשר יבוא לפניה': י"ל בזה להבין מה שהזכיר בכאן דווקא אלהי הרוחות לכל בשר מה שלא אמר כן בשום מקו' והיה די לומר יפקוד ה' איש על העדה וי"ל בזה דהוצרך היה לומר זה כאן דהנה תפלת מרע"ה היה כאן שלא תהיה עדת ישראל כצאן אשר אין להם רועה והיינו שיהיה להם ראש ומנהיג כדי שידבקו בו והוא ינהלם וידריכם בדרך ישרה ושיוכל להעלות נשמותיהן בעת הצורך והנה ידוע ראשי הדור הם לפי הדור ולפי שורש נשמותיהן כן שולח השם ב"ה היודע שורש נשמות של כל ישראל תמיד בכל דור ודור ראש ומנהיג להם כפי אותו הדור וכפי מה שצריך אותו הדור בכדי שיוכל הראש הצדיק להעלות כל בני דורו לשורשן ולקרבן לפני ה' ולכך א"א שיתמנה ראש על הדור ע"י אדם כ"א ע"י השם ב"ה שהוא מקור המקורות ונשמה לכל הנשמות ויודע שורש נשמות של כל דור ודור כן הוא שולח ראש ומנהיג להם לפי מה שצריכין וזה י"ל שרימז יפקוד ה' שאתה אלהי הרוחות לכל בשר היינו אלהים על כל הרוחות והנשמות של כל בשר ולכך לך נאה לפקוד איש על העדה גם יפקוד הוא לשון חיבור כמו דם מפקיד פקיד והיינו שהתפלל שיחבר ה' הרוחות והנשמות לכל בשר כ"א לשורשו איש על העדה היינו על ידו יעלו ויתיחדו הרוחות והנשמות של כל בשר לשורשם ולכך אתה ה' צריך לפקוד ולמנות האיש הזה לפי הדור: איש על העדה היינו לא כמו שאמרו ישראל בימי שמואל הנביא תנה לנו מלך שיהיה המלך בידם רק איש על העדה שהוא יהיה עליון על העדה שכל נשמות ישראל יהיה דבוקים בו והוא יהיה כלל כל נשמות של ישראל שבאותו הדור כדי שעל ידו יוכלו לעלות ולדבק בשורשם והוא שרימז רש"י בצחות לשונו אמר לפניו רבונו ש"ע גלוי וידוע לפניך דעתו של כל אחד ואחד היינו הדעת של כ"א ואחד שהוא לפי שורש נשמתו ואינם דומין זה לזה לכך מנה עליהם מנהיג שיהא סובל כ"א ואחד לפי דעתו היינו כנ"ל שיהיה המנהיג כלל דעת של כל ישראל ויהיו הכל כלולים בו כ"א לפי דעתו אשר יצא לפניהם היינו בתחלה יצא הוא מן הכוחות הרע ואשר יבוא לפניה' היינו קודם להם יקשט עצמו לצאת מן הקליפה ולבוא אל הקדושה ואחר כך אשר יוציאם מן הקליפה ואשר יביאם אל הקדושה והבן: